

Tadeusz Reroń

"Elementy etyki lekarskiej", Tadeusz Biesaga, Kraków 2006 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 15/2, 212-214

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

można uznać za oryginalny. Warto również zauważyć, że dzięki autorowi samą metodę hezychastycznego uzdrowienia człowieka traktować można jako środek w międzyreligijnym dialogu ekumenicznym.

Książkę polecam, mając głębokie przekonanie, że jej treść jest niezmiernie ważnym i ciekawym przyczynkiem dla rozwoju naszej rodzimej teologii.

Ks. Jarosław M. Popławski

Tadeusz Biesaga SDB, *Elementy etyki lekarskiej*, Wydawnictwo Medycyna Praktyczna, Kraków 2006, ss. 192.

Medycyna cieszy się w Polsce wysokim szacunkiem, a lekarze dużym zaufaniem społecznym. Jest to głównie wynikiem zasług lekarzy dla ochrony życia i zdrowia społeczeństwa. Te zaś zasługi są uwarunkowane w istotnej mierze wysokim poziomem moralnym całych pokoleń lekarzy. Jeśli zaś w ostatnim półwieczu, w okresie rządów totalitarnej dyktatury dało się stwierdzić symptomy obniżenia morale społeczeństwa, a w nim polskiej medycyny, to ostatnio zaznaczył się wyraźnie nurt odnowy. Wyrazem tego są coraz to nowsze kodeksy etyki lekarskiej, których zadaniem jest lepsze słuźenie pacjentom przez personel medyczny.

Omawiana pozycja książkowa jest właśnie próbą zaprezentowania współczesnej etyki lekarskiej. Oprócz konkretyzacji treści normatywnej tej etyki, uzasadnia się w niej w sposób metodycznie i merytorycznie pogłębiony, sięgając nawet do ostatecznych antropologicznych przesłanek, zasadnicze normy etyczne obowiązujące w medycynie. Autorem istotnych elementów etyki lekarskiej jest wybitny profesor Papieskiej Akademii Teologicznej Krakowie, o. Tadeusz Biesaga. Jest on kierownikiem Katedry Bioetyki tejże uczelni. Niniejsza książka jest zwięźczeniem jego teoretycznych poszukiwań podstaw bioetyki i etyki lekarskiej, przedstawianych w różnych artykułach oraz napisanych pod jego kierunkiem pracach, takich jak: *Podstawy i zastosowania bioetyki*, *Systemy bioetyki*, *Bioetyka polska*, *Bioetyka personalistyczna*, opublikowanych w Wydawnictwie Naukowym PAT w Krakowie. Powyższe prace oraz artykuły ukazujące się w czasopiśmie „Medycyna Praktyczna”, które składają się na obecną książkę, mają za zadanie przedstawić najbardziej draźliwe i trudne problemy etyki lekarskiej. Chodzi w nich m.in. o to, aby nie utknąć w samych filozoficzno-

teoretycznych analizach, ale przywołując skomplikowaną rzeczywistość współczesnej medycyny oraz posługując się pojęciami antropologii i etyki filozoficznej, sformułować praktyczne wskazówki etyczne.

Jak słusznie zauważa autor, etyka medyczna, w tym etyka lekarska, jest dziś sceną ścierania się różnych tendencji związanych z rozwojem medycyny i biotechnologii. Przyjęcie błędnych norm etycznych na tym terenie jest niebezpieczne nie tylko dla zawodu lekarza, lecz także dla całej kultury ludzkiej. Ze względu na przyspieszony rozwój nauk biologicznych, medycznych i technicznych konieczna jest nad nimi większa refleksja humanistyczna, filozoficzna i etyczna. Niniejsza pozycja książkowa ukazuje właśnie spotkanie filozofii i medycyny jako konieczne i przydatne dla obu stron.

W rozdziale pierwszym pt. *Dokumenty źródłowe etyki lekarskiej* T. Biesaga przywołuje zasadnicze intuicje tej etyki, tkwiące zarówno w dawnych, jak i współczesnych dokumentach, takich jak przysięga Hipokratesa czy *Kodeks etyki lekarskiej*. Wskazuje również na kartę pracowników służby zdrowia, opracowaną przez Papieską Komisję ds. Służby Zdrowia pt. *Karta Pracowników Służby Zdrowia* (1995) oraz *Europejską Konwencję Bioetyczną* (1997).

Historyczno-społeczno-zawodowe źródła tej etyki zostały w rozdziale *Filozoficzne podstawy etyki lekarskiej* zestawione z analizami z zakresu filozofii, antropologii i etyki. Spór o człowieka okazał się czymś zasadniczym również dla etyki lekarskiej. Jest to spór z antropologami redukcjonistycznymi, którzy stosują zawężone pojęcie osoby ludzkiej.

W kolejnych rozdziałach książki, zatytułowanych *Etyka początku życia* i *Etyka końca życia*, Autor formułuje wskazania normatywne wobec takich problemów, jak: aborcja, klonowanie człowieka, pozyskiwanie komórek macierzystych, definicja śmierci, dawstwo organów do transplantacji oraz eutanazja czy uporczywa terapia. Wskazania te przywołują i jednocześnie chronią podmiotowość ontyczną, antropologiczną i etyczną pacjenta w różnych etapach i stanach jego życia. Dzięki temu dobro pacjenta przeciwstawione jest tendencjom podporządkowania go korzyściom naukowo-technicznym i ekonomiczno-społecznym. Takie podejście gwarantuje humanistyczny kierunek rozwoju współczesnej biotechnologii i medycyny. Pozwala uniknąć uprzedmiotowienia i dyskryminacji pewnych grup ludzi przez stosowanie nauki i techniki do realizacji ideologicznych celów narodu, klasy czy też globalnie pojętej ludzkości.

Do kogo autor kieruje niniejszą pracą? Otóż jako syntetyczne opracowanie etyki lekarskiej, może stać się ona użyteczna zarówno dla studentów medycyny, jak i dla pracujących w swym zawodzie lekarzy. Przyczyniając się podniesienia świadomości etycznej i moralnego poziomu adeptów medycyny polskiej, podniesie też zaufanie w społeczeństwie do nich i do ich pracy.

Ks. Tadeusz Reroń

Zbigniew Barciński (red.), *Vademecum katechety. Metody aktywizujące*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, ss. 619.

Autorzy *Vademecum* próbują zrealizować myśl Konfucjusza: „Powiedz mi, a zapomnę, pokaż, a zapamiętam, pozwól wziąć udział, a zrozumieć”. Z tego też powodu książka proponuje współczesnemu katechecie, aby – najczęściej, jak to możliwe – stosował metody aktywizujące, a więc takie, które polegają na zaangażowaniu wychowanka poprzez umożliwienie mu samodzielnego rozwiązywania zadań i problemów. Takie założenie wydaje się słuszne i zgodne z wymogami współczesnej dydaktyki, która – można by rzec – nawiązuje do słów autora *Małego Księcia*: „aby zdobywać wielkość, człowiek musi tworzyć, a nie odtwarzać”.

Postulując wszechstronną aktywizację, twórcy *Vademecum* są świadomi zaleceń zawartych w najnowszych dokumentach katechetycznych dotyczących kryteriów doboru metod. Zwracają uwagę na fakt, że treści nauczania katechetycznego winny być skorelowane z metodami nauczania. Aby ziarno słowa Bożego mogło zakiełkować i dojrzeć w dobrej glebie, musi zostać zasiane we właściwy sposób i przez zdolnego siewcę. Dobór metod nauczania katechetycznego winien być dokonywany zarówno ze względu na katechizowanych i ich poziom intelektualny, jak i ze względu na cele, jakim ma służyć dana jednostka katechetyczna, a także ze względu na środowisko nauczania. Różnorodność stosowanych w katechezie metod wynika w pewnym stopniu z pluralizmu zadań nauczania katechetycznego oraz wielowymiarowej rzeczywistości świata, w jaki katecheza ma wprowadzać ucznia Jezusa Chrystusa. Wszystkie metody, jakimi posługuje się katecheza, winny harmonijnie łączyć się i uzupełniać, przede wszystkim ze względu na postulat integracji celów i treści